

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Gfv.VII.30.066/2020/14.

A tanács tagjai: Dr. Vezekényi Ursula a tanács elnöke
. Osztovits András előadó bíró
. Tibold Ágnes bíró

A felperes:

A felperes képviselője: Baracskaíné dr. Krajcár Mária Róza ügyvéd

Az I. rendű alperes:

Az I. rendű alperes képviselője: Balsai Ügyvédi Iroda ügyintéző: ifj. dr. Balsai István ügyvéd

A II. rendű alperes:

A II. rendű alperes képviselője: Martus Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Martus Zoltán ügyvéd

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: a II. rendű alperes

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma: Fővárosi Ítéltábla
20.Gf.40.361/2019/5-I. számú közbenső ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozatának száma: Fővárosi Törvényszék 26.G.40.681/2017/44.
számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős közbenső ítéletet a perköltségre is kiterjedően hatályon kívül helyezi és a fellebbezett részében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az I. rendű és a II. rendű alperesnek 127.000 – 127.000 (százhuszonhétezer-százhuszonhétezer) forint másodfokú és a II. rendű alperesnek 197.000 (százkilencvenhétezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget. Megállapítja, hogy 1.360.000 (egymillió-háromszázhatvanezer) forint fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Megállapítja, hogy a II. rendű alperes az általa lerótt 1.700.000 (egymillió-hétszázezer) forint felülvizsgálati eljárási illetékből 1.630.000 (egymillió-hatszázharmincezer) forintot visszaigényelhet.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] 2008. január 24-én a felperes mint adós és a II. rendű alperes mint hitelező ingatlan vásárlásához, illetve tehermentesítéséhez önálló zálogjoggal biztosított devizaalapú kölcsönszerződést kötött. A szerződés 1. pontjában rögzítették, az adós finanszírozási igénye 17.000.000 Ft, a kölcsön nyilvántartásának devizaneme svájci frank (CHF), a kölcsön összege: 117.322 CHF. A szerződés 4. pont (2) bekezdésében rögzítették a felperes kifejezett nyilatkozatát, hogy megértette a hitelező felvilágosítását, amely szerint a kölcsön vonatkozásában jelentős árfolyamkockázata keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik, a kölcsön fedezete pedig nem devizaforrás és ezen információ tudatában is igénybe kívánja venni az e szerződésben meghatározott kölcsön összeget, illetve igényli a deviza nyilvántartást. A szerződés részét képező Általános Szerződési Feltételekben (a továbbiakban: ÁSZF) külön szerkezeti egység tájékoztatta a deviza alapú kölcsön felvevőit az ezzel összefüggő kérdésekről, többek között arról, hogy az adós egyoldalú nyilatkozattal jogosult a szerződést forint alapú kölcsönszerződéssé átalakítani.
- [2] A szerződéskötés napján a felperes kockázatfeltáró nyilatkozatot is aláírt, amelyben kijelentette, hogy megismerte a bank által részére bemutatott üzletszabályzatot és általános szerződési feltételeket. Kijelentette továbbá, hogy tudomása van arról, hogy a devizaalapú üzleti feltételű lakáshitel konstrukció (a továbbiakban: konstrukció) során felmerül a forint/svájci frank árfolyammozgásokból adódóan a veszteség kockázata, a konstrukció ki van téve a devizaárfolyamok piaci mozgásának. Elismerte, tud arról, hogy a svájci frankban megállapított törlesztőrészek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet és ezzel az árfolyamváltozásoknak ki nem tett forint alapú hitelekhez képest fokozott kockázatot vállal. A felperes kijelentette, miszerint tudomása van arról is, hogy jelen kockázatfeltáró nyilatkozat csak figyelemfelkeltő és a konstrukció jellegéből adódóan nem tartalmazhatja az ügyletkötés során jelentkező valamennyi kockázatot és veszélyforrást.
- [3] 2013. október 9-én a II. rendű alperes a szerződést felmondta, 2016. augusztus 4-én arról értesítette a felperest, hogy követelését az I. rendű alperesre engedményezte.

A felperes keresete és az alperesek ellenkérelme

- [4] A felperes módosított keresetében elsődlegesen a kölcsönszerződés teljes érvénytelenségének, másodlagosan részleges érvénytelenségének megállapítását, és a kölcsönszerződés hatályossá nyilvánítását kérte azzal, hogy 2017. február 27-ei tartozása 15.971.976 Ft, amelynek megfizetését vállalta. Az érvénytelenség körében többek között arra hivatkozott, hogy a II. rendű alperesnek az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatása a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209. § (1) bekezdésébe ütközik, figyelemmel a 93/13/EGK irányelvben megfogalmazott fogyasztói célokra és az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) vonatkozó joggyakorlatában foglaltakra.
- [5] Az I. rendű és a II. rendű alperes a módosított kereset elutasítását kérték.

Az első- és a másodfokú határozat

- [6] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Megítélése szerint a perbeli szerződés és a kockázatfeltáró nyilatkozat együttes tartalma világos és egyértelmű tájékoztatást nyújtott a felperes számára az árfolyamkockázatról. A perben meghallgatott tanúk és a felperes személyes előadása alapján a felperes nem tudta bizonyítani, hogy a szerződéses tájékoztatással ellentétes vagy attól eltérő tartalmú tájékoztatást kapott volna.
- [7] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság közbenső ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett rendelkezését megváltoztatta, és megállapította, hogy a perbeli kölcsönszerződés érvénytelen; a kölcsönszerződést akként nyilvánította érvényessé, hogy a deviza-forint átváltási árfolyamot 182 Ft-on maximalizálta, a

szerződésben rögzített kamatmérték forintosítási fordulónapig történő érintetlenül hagyásával. Az elsőfokú bíróságot az elszámolás körében újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasította.

- [8] A fellebbezés indokaira tekintettel azt állapította meg: önmagában azzal, hogy a hitelező a fogyasztónak kockázatteljesítő nyilatkozatot ad és irat vele alá, nem teljesíti a tájékoztatási kötelezettségét. Az EUB C-51/17. számú ítélete értelmében a világos és érthető megfogalmazás kötelezettsége alapján a pénzügyi intézménynek elegendő tájékoztatást kell nyújtania a kölcsönfelvevő számára ahhoz, hogy a fogyasztó tájékozott és megalapozott döntést hozhasson. A tájékoztatás alapján az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztónak (a továbbiakban: átlagos fogyasztó) nem csak azt kell felismernie, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségre gyakorolt, esetlegesen jelentős gazdasági következményeit is. A másodfokú bíróság szerint a perbeli kölcsönszerződés és a kockázatteljesítő nyilatkozat is tartalmaz általános tájékoztatást az árfolyamkockázatról, azonban azokból nem állapítható meg, hogy az teljes mértékben, korlátlanul és kizárólag a felperest terheli és hogy annak nincs felső határa. Önmagában a kölcsönszerződés 4. pontjának az a megfogalmazás, hogy az árfolyamkockázat akár jelentős is lehet, nem teljeskörű, nem minden reális kockázatra kiterjedően értelmezhető.
- [9] A másodfokú bíróság szerint a tájékoztatásból egyértelműen ki kell derülnie annak is, hogy az árfolyamváltozásnak nemcsak a törlesztőrészekre, hanem a tőkeösszegekre is kihatása van, sőt az kizárólag attól függ. A másodfokú bíróság utalt arra is, hogy a II. rendű alperes által alkalmazott ÁSZF a devizakölcsönök vonatkozásában semmilyen számítási metodikát nem tartalmaz arra vonatkozóan, hogy devizakölcsön esetén hogyan számítható ki a tőke és a kamat összege, a kockázatteljesítő nyilatkozatban és a szerződésben sincs erre vonatkozóan bármilyen támpont, képlet. A fogyasztónak így lehetősége sem volt arra, hogy akár maga, akár más által ellenőrizni tudja a bank által közölt számítás helyességét. Mindezekre figyelemmel az ítélet megítélése szerint az árfolyamkockázat fogyasztóra telepítése a perbeli szerződés és kockázatteljesítő nyilatkozat alapján tisztességtelen, ezért a teljes szerződés az rPtk. 209. § (1) bekezdése szerint érvénytelen. A másodfokú bíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 213. § (3) bekezdése alapján az érvénytelenséget megállapította és azt akként nyilvánította érvényessé, hogy a deviza-forint átváltási árfolyamot maximálta, a szerződésben rögzített kamatmérték forintosítási fordulónapig történő érintetlenül hagyásával. Előírta, hogy az elsőfokú bíróság a követelés összezszerűségére irányuló eljárást ennek figyelembevételével folytassa le.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [10] A II. rendű alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős közbenső ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte.
- [11] Arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet az rPtk. 209. §-ába ütköző módon állapította meg a szerződés érvénytelenségét. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság nem a 6/2013. PJE és 2/2014. PJE határozatban előírt szempontoknak megfelelően mérlegelte a perbeli tájékoztatást az árfolyamkockázatról. Utalt arra, hogy a jogerős ítélet az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésébe a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 42. § (1) bekezdésébe, a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 203. § (6) és (7) bekezdésébe, valamint az rPp. 164. § (1) bekezdésébe és 221. § (1) bekezdésébe ütköző módon is jogszabálysértő. Felülvizsgálati kérelmében a jogerős közbenső ítéletnek az árfolyamkockázat körében előadott indokait részletesen vizsgálta és indokolta, miért nem felelnek meg a hivatkozott jogszabályi rendelkezéseknek.

- [12] A felperes a felülvizsgálati eljárásban bejelentette, hogy keresetétől eláll. Az I. rendű alperes úgy nyilatkozott, hogy a per megszüntetéséhez hozzájárul, egyúttal a felülvizsgálati kérelmét visszavonja.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [13] A Kúria rögzíti: a jogerős ítélet kihirdetését követően a keresettől való elállás fogalmilag kizárt, ezért a Kúria a felülvizsgálati eljárásban a felperesnek ezt a nyilatkozatát nem értékelhette. A jogerős ítéletet a II. rendű alperes felülvizsgálati kérelme alapján az rPp. 275. § (2) bekezdésének megfelelően a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta. Megállapította, hogy az a hivatkozott indokok alapján jogszabálysértő.
- [14] A Kúria a felülvizsgálati eljárásra vonatkozó eljárási szabályokra tekintettel nem általánosságban, hanem kizárólag a másodfokú bíróság által vizsgált körben, a jogerős ítéletben megjelent érvrendszer mellett, a felülvizsgálati kérelem által támadott kérdésekben vizsgálhatta, hogy a jogerős ítélet jogszabálysértő-e. Tehát a Kúria nem absztraktnan, nem teljes körűen vizsgálhatta azt, hogy a nyújtott tájékoztatás az adott ügyben megfelelt-e a tisztességes tájékoztatással szemben felállított követelményrendszernek, hanem csak a fentiek figyelembe vételével.
- [15] A Kúria egyetértett a II. rendű alperessel abban, miszerint annak megítélése során, hogy a tájékoztatás tisztességes volt-e, nem volt és jelenleg sem elvárás az egyéniesítés, a pénzügyi intézménynek az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó(a továbbiakban: átlagos fogyasztó) mércéjét figyelembe véve kellett a tájékoztatást megadnia az árfolyamkockázatról. Nem volt feladata és kivitelezhetetlen is lett volna például annak alapos felmérése, hogy az adott fogyasztó milyen pénzügyi ismeretekkel rendelkezik, az adott írásbeli tájékoztatást megértette-e, ha ezzel kapcsolatban a fogyasztó felé nem jelzett.
- [16] A fent írtaktól eltérő kérdés, hogy a tájékoztatás tisztességes voltának megítélése során a perben e körben feltárt összes bizonyítékot értékelni kell. Az adott tényállás mellett a II. rendű alperes jogi álláspontja az volt, hogy a bizonyítottan nyújtott írásbeli tájékoztatás (a kölcsönszerződés egyes rendelkezéseiben, a kockázatfeltáró nyilatkozatban írtak) megfelelt a jogszabályok, az EUB, illetve a Kúria joggyakorlata által kidolgozott követelményeknek. Ha ez helytálló megállapítás, a fogyasztó bizonyíthatta, hogy a fenti tisztességes tartalmú tájékoztatást lerontotta az ezektől eltérő tartalmú egyéb írásbeli, vagy szóbeli tájékoztatás (2/2014. PJE határozat 1. pont).
- [17] A Kúria nem értett egyet a másodfokú bíróság azon jogi álláspontjával, hogy a bizonyítottan írásban nyújtott tájékoztatás nem felelt meg a tisztességes tájékoztatás követelményének a jogerős ítéletben kifejtett indokokból. A tájékoztatásból egyértelműen, világosan kítűnt az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül vizsgálva, hogy az árfolyamkockázat valós (az nem volt elbagatelizált), az jelentős lehet, amely rendkívül hátrányos következményekkel járhat a fogyasztóra, ha jövedelme nem CHF-ben keletkezik. Olyan rendelkezése az írásbeli tájékoztatásnak nem volt, amelyből a fogyasztó alappal következtethetett volna arra, hogy az árfolyamkockázat vállalásának van felső határa. Ahogy arra a Kúria a 6/2013. PJE határozatban is rámutatott, az árfolyamkockázat mértékéről a pénzügyi intézményt nem terhelte tájékoztatás, hiszen az előre kimutathatatlan volt. Egyébként az adott konstrukció mellett maga a fogyasztó korlátozhatta az árfolyamkockázatot azzal, hogy módjában állt a szerződéses konstrukciót egyoldalú döntésével forint alapúvá átalakítani.
- [18] A deviza alapú perbeli kölcsönszerződés konstrukciós sajátossága, hogy a kölcsön összege CHF-ben került meghatározásra az adós forintban meghatározott finanszírozási igénye megjelölése mellett. A kölcsön folyósításával a kölcsön összege CHF-ben rögzült, amelynek forintbeli ellenértékére az árfolyamváltozás kihatott, de ez a kölcsönszerződésből egyértelműen megállapítható. A törlesztő részletek tekintetében is elsődlegesen ez befolyásolta a törlesztő részletek nagyságát. Egyébként – szemben a jogerős ítéletben írtakkal – e körben képlet is volt a szerződés elválaszthatatlan mellékletét képező ÁSZF-ben. Olyan megállapításra alappal nem lehet jutni, hogy a törlesztő

részletek alakulása nem számítható ki e képlet alapján. Ettől eltérő kérdés, hogy az egyoldalú kamatemelést lehetővé tevő szerződéses rendelkezés előre nem kiszámíthatóvá tette a törlesztő részletek alakulását, de e szerződéses rendelkezés tisztességtelensége folytán a fogyasztót ért kár orvoslást nyert az elszámolás során.

- [19] Az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó szerződéses rendelkezéshez részben kapcsolódó kérdés a devizahitelezésről szóló ERKT/2011/1. számú ajánlásban (a továbbiakban: ajánlás) írtak figyelembe vételével kapcsolatos kérdéskör. A Kúria nem értett egyet a II. rendű alperessel abban, hogy az EUB joggyakorlata nem tartja elvárásnak a C-51/17. számú ítéletében is rögzítettek szerint, miszerint a tájékoztatásnak – hivatkozva az ajánlásra – ki kellett terjednie a tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletekre gyakorolt hatására. Nem vitásan az EUB ítéletben felhívott, a fentieket tartalmazó ajánlás a perbeli kölcsönszerződés megkötését követően évekkel később készült, mégis az EUB ítéletéből arra kell következtetni, hogy a fenti elvárást már az ajánlás hatályba lépését megelőzően megkötött szerződések tekintetében is irányadónak kell tekinteni. A korábban kifejtettek szerint az első feltétel az adott tényállás mellett megvalósult. A második feltétel kapcsán a II. rendű alperes arra helyesen mutatott rá, hogy a magyar pénzügyi intézmények által gyakran alkalmazott – később egyébként tisztességtelennek minősült és elszámolást is eredményező – egyoldalú kamatemelést lehetővé tevő szerződéses rendelkezés esetén a külföldi kamatlábak emelkedéséről történő tájékoztatás elmaradásának nincs ügydöntő jelentősége, hiszen az nem hatott ki, vagy csak rendkívül áttételesen, a fogyasztó által ki nem számítható módon a fogyasztó fizetési kötelezettségeire. A kamatlábak lehetséges emelkedésekről szóló tájékoztatásnak olyan szerződéses konstrukciók esetén van jelentősége, ahol a kamat mértékére a referencia kamat változása közvetlenül kihatott.
- [20] A [16] bekezdésben írtaknak megfelelően a fogyasztó felperes bizonyíthatta volna, hogy az írásban kapott, fentiekben értékelt tájékoztatást lerontották egyéb írásbeli anyagok vagy szóbeli tájékoztatás során elhangzottak. E körben kizárólag a felperes személyes meghallgatásán elmondottak vehetők figyelembe, de azok nem alkalmasak olyan megállapítás levonására, hogy a felperes nem kapott tisztességes tájékoztatást. Önmagában az, hogy a felperes pénzügyi szakértőt vett igénybe nem jelenti azt, hogy a tájékoztatás nem volt megfelelő. Ahogy az már kifejtésre került nem annak van jelentősége, hogy a felperes megértette-e a kockázatokat, hanem annak, hogy az átlagos fogyasztónak meg kellett-e azt értenie.
- [21] A Kúria utal arra, a II. rendű alperes árfolyamkockázattal kapcsolatos – a perbelivel megegyező tartalmú – tájékoztatását korábban már három másik ítéletében (Pfv.V.22.307/2016/4., Pfv.I.20.307/2019/6., Pfv.I.20.472/2020/5.) is vizsgálta és azt nem találta tisztességtelennek. A jelen perben ezekhez képest olyan jelen eljárásban figyelembe vehető tény vagy körülmény nem merült fel, amely új vizsgálati szempontot eredményezett volna, ezért a korábbi ítéletekhez igazodva, a perbeli tájékoztatást tisztességesnek találta.
- [22] A Kúria mindezekre figyelemmel a közbenső ítéletet az rPp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A Kúriának erre való figyelemmel nem kellett vizsgálnia – a felülvizsgálati kérelemben vitatott – közbenső ítéletnek az érvényesség jogkövetkezménye tekintetében megállapított rendelkezését.

Záró rész

- [23] A Kúria döntése alapján a másodfokú és a felülvizsgálati eljárásban pervesztes felperest az rPp. 270. § (1) bekezdése szerint irányadó rPp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperesek – figyelemmel a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdéseire az I. rendű és a II. rendű alperesek jogi képviselői által ténylegesen kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányban álló – fellebbezési és felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeinek megfizetésére. A felperes teljes személyes költségmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM

rendelet 14. §-a alapján az állam viseli. Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (1) bekezdés, valamint 50. § (1) bekezdés alapján a felülvizsgálati eljárási illeték 70.000 forint. A II. rendű alperes az általa lerótt 1.700.000 forint felülvizsgálati eljárási illetékből 1.630.000 forintot visszaigényelhet az adóhatóságtól az Itv. 80. § (1) bekezdés i) pontja alapján. A Kúria tájékoztatja a II. rendű alperest, hogy az illeték visszatérítését az adóhatóságtól kérnie kell.

[24] A Kúria a döntését tárgyaláson kívül hozta meg.

Budapest, 2020. december 8.

Dr. Vezekényi Ursula ak. a tanács elnöke, Dr. Osztovits András sk. előadó bíró, Dr. Tibold Ágnes sk. bíró

A kiadmány hitelélül:

/Seres Józsefné/
tisztviselő